

Tegnerforbundet (TF) ble etablert 1916 av avistegnere og er Norges eneste senter for tegnekunst som ivaretar både medlemmer som jobber med visuell kunst samt illustrasjon og tegneserie. TF er kunstnerstyrt, drives non-profit, og viser 5-9 utstillinger pr. år samt arrangerer Tegntriennalen og er utgiver av tidsskriftet NUMER. TF er støttet av Kulturdepartementet, Oslo kommune og Norsk Illustrasjonsfond.

Innspill til kunstnermeldingen fra Tegnerforbundet september 2022

Vi takker for muligheten til å komme med innspill og at kulturdepartementet tar den sårt tiltrente kunstnerøkonomireformen på alvor.

Tegnerforbundet støtter de innspill som allerede er sendt fra NBK, FFF og NK om utstillingsøkonomien der utstillingshonorar, utstillingsvederlag og produksjonsmidler er grunnpilarene i den tredelte modellen som må opprettholdes og styrkes med friske midler.

Tegnerforbundet støtter utstillingshonorar ordningen som har vært en pilotordning siden 2014, og mener den bør bli permanent og økes med friske midler for alle visningssteder som mottar statlig finansiering.

Å styrke kunstnerøkonomien generelt henger direkte sammen med å heve kompetansemiljøet i hele landet og å jobbe for økt mangfold av kunstnere.

Kunstnere har som kjent ekstremt lav og variabel inntekt som ikke er bærekraftig for å øke mangfoldet av kunstnerstanden, da det kun er de privilegerte som faktisk kan ta en slik risiko finansielt.

En reell kunstnerøkonomireform er derfor essensiell for å øke kompetansen over hele landet.

1. Hva kan gjøres for å legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø over hele landet?

Hva er de største utfordringene for at flere kunstnere og kulturarbeidere skal kunne bo og virke utenfor de største byene? Hvilken rolle kan institusjonene spille for økt tilgang til kulturarbeidsplasser og kompetansemiljøer?

Arbeidsplasser og tilgang på fagkunnskap:

Infrastruktur som atelier og fellesverksteder for produksjon av kunst må ivaretas i hele landet, i distriktene som i de største byene.

Gjesteatelier ordninger (Residency) der kunstnere kan jobbe i kortere perioder er et godt tiltak for både distrikt og byer. Norske og internasjonale kunstnere kan bidra til økt fagkunnskap og kompetanseheving i by og bygd. Nordisk kunstnarsenter Dale i Norge, og SIM Residency på Island er gode eksempler.

Alle kunstnere, uansett om de bor i by eller distrikt trenger faglig påfyll, derfor er det viktig at det finnes et nettverk av atelier ordninger og verksted som er tilgjengelig. I tillegg til å skape synergi og fagkunnskap i feltet vil slike tiltak også bidra til stedsutvikling og mangfold.

Langvarige stipend og støtteordninger:

Med langvarige stipend og andre langsiktige støtteordninger er det mer sannsynlig at kunstnere kan etablere seg i distriktene og ta i bruk en infrastruktur for kunstnerisk utvikling. Kunstnere har nå lav og variabel inntekt og det er vanskelig å kjøpe bolig, og å få lån. Vi lever fra hånd til munn. Med en forutsigbar inntekt kan kunstnere kjøpe bolig og etablere seg i distriktene.

2. Hva kan gjøres for at kunstnere får rimelig betaling for arbeid, oppdrag, bruk og visning av verk?

Hva er de største utfordringene for å oppnå rimelig betaling for arbeid, oppdrag, bruk og visning av verk?

Tegnerforbundet støtter innspill fra NBK, FFF og NK om utstillingsøkonomien.

Tegnerforbundet vil henvise til Norske Grafikerers innspill *Pro Bono Publico* med et eksempel på en utstilling der kunstneren jobber gratis. Dette er et typisk og et vanlig scenario som vi kjenner oss svært godt igjen i.

TF vil legge til og understreke at å skaffe produksjonsmidler til en utstilling er både tidkrevende da man skal søke på midlene, og høyst usikker da man som oftest ikke får støtte (se statistikk for tildelinger av stipend). Mye av forberedelsen til å skape en utstilling går nå til å søke midler man kanskje ikke får. Dette tar tid bort fra å skape kunst.

Utstillingshonorar

Utstillingshonorar ordningen er vellykket og bør etableres som fast ordning for alle visningssteder som mottar statlig støtte. Når man er tildelt visningsplass bør det være økonomi til å støtte kunstnerens arbeid med utstillingen. Utstillingen og kunstnerens verk er verdiskapning for visningsstedet i like stor grad som visningsstedet er det for galleriet.

Når noen utvalgte visningssteder nå mottar pilot honorarstøtten skaper det A og B lag i miljøet. Tegnerforbundet er ikke med i ordningen og har ikke midler til å honorere kunstnere for å skape nye verk til utstillinger slik vi ønsker.

Kunstnere i Norge holder et ekstremt høyt faglig og kunstnerisk nivå og produserer utstillinger av høy kvalitet til tross for at de opererer med veldig lav økonomi.

Hva oppleves som de største kompetanseutfordringene ved det å drive egne virksomheter?

Den største kompetanseutfordringen ved å drive egen virksomhet er at man ikke har økonomi og ressurser til å heve kompetansen og jobbe med egen kunstnerisk virksomhet på grunn av at man må ha flere andre brødjobber. Det er ytterst få kunstnere som kan leve av sin kunstneriske virksomhet alene.

Ved å ivareta kunstnerøkonomien i alle ledd vil man heve kompetanseutfordringen.

3. Hva kan gjøres for å bedre kunstneres tilgang til sosiale rettigheter?

Hva er de største utfordringene når det gjelder sosiale ordninger, inntektssikring og forsikring for frilansere og selvstendig næringsdrivende?

Hva er den største utfordringen når det gjelder pensjonsopptjening og -sparing?

Med en sammensatt lappetepeøkonomi bestående av inntekt som bl.a. selvstendig næringsdrivende, lønnstaker samt frilans så har vi i likhet med andre selvstendig næringsdrivende vanskelig for å opparbeide pensjon og sosiale rettigheter. I tillegg tjener billedkunstnere ekstremt lite.

Hva oppleves som de største hindrene for etablering og ansettelse i eget aksjeselskap?

Kunstnere er i hovedsak selvstendig næringsdrivende og driver ikke aksjeselskap.

En hovedgrunn til det kan være at man ikke har høy nok inntekt, eller jevn nok inntekt. Kunstnere er heller ikke MVA pliktig.

4. Hvordan sikre kunstnerisk frihet og yringsfrihet?

Hvordan oppleves vilkårene for kunstnerisk frihet og yringsfrihet?

Vilkårene i lovverket er bra, men som eksempler fra senere år med "Ways of seeing" saken viser man tydelig at det ikke er så mye som skal til før den kunstneriske yringsfriheten blir utfordret og direkte truet, også fra norsk presse og politikere. Hets og trusler på nett og i debattinnlegg bidrar til at kunstmiljøet sensurerer seg selv.

5. Hvordan sikre at kunstnerbefolkningen gjenspeiler vårt mangfoldige samfunn?

Hvordan oppleves mangfoldet i kunstnerbefolkningen i dag? Hvordan sikre at kunsten er relevant og representativ for alle?

Kunstnerbefolkningen oppleves fortsatt som lite mangfoldig.

Ved å sikre gode økonomiske vilkår for kunstnere slik at ikke bare de med privilegert bakgrunn har mulighet til å jobbe som kunstner vil man øke mangfoldet. Samtidig er kunstverden som samfunnet generelt i stor endring og vi får nå oftere se kunst laget av ikke vestlige kunstnere. Dette til tross for at det er hvite menn som tjener mest, har flest muligheter og får best priser på sine verk ved første og annenhåndssalg.

Kunstnere jobber ofte for inkludering og mangfold i sine kunstprosjekter. Steder der man ser og opplever kunst, og der man skaper kunst har store potensialer for å være møtepunkt for folk med mangfoldig bakgrunn.

TF jobber intensivt for å skape et utstillingsprogram som er mangfoldig og relevant for samtiden med høy kvalitet. Publikum som ser disse utstillingene opplever dette, men samtidig er det minimalt med debatt om visuell kunst i dagspressen. Dette er et stort problem da jobben de kunstnerstyrte visningsstedene allerede gjør for mangfoldiggjøring og inkludering ikke får omtale eller blir debattert. Det som blir debattert i pressen er nå

evt konflikter i kunstlivet og hvor mye statlig støtte som blir gitt. Altså problemer. Om kunsten i seg selv skal være relevant og representativ for alle så må den også nå ut i samfunnsdebatten i flere lag.

6. Hvordan bidra til økt internasjonalt samarbeid?

Hvor viktig er internasjonale oppdrag og samarbeid for den kunstneriske virksomheten?

Veldig viktig!

Kunstverden og kunstmiljøet er internasjonalt og som kunstner har man hyppig utstillingsvirksomhet i både inn og utland. Det er spesielt viktig å ivareta og øke samarbeid utenfor den vestlige kunst-sfære, som igjen kan øke mangfoldet og representerer kunstneriske uttrykk som ikke bare er europeiske/vestlige.

Hva oppleves som de største utfordringene med å samarbeide med kunstnere og institusjoner i utlandet?

Manglende støtte.

Det finnes nå kun reisestøtte å søke på fra OCA, det er ikke søkbare midler til produksjonsstøtte for å skape verk til utstillinger i utlandet.

Det er nødvendig å:

- Øke midler til reise og opphold.
- Gjenopprett ISACAT ordningen som nå er fjernet, den var veldig nyttig for å opprettholde samarbeid og internasjonale kontakter.
- Opprette produksjonsstøtte ordning for utstillinger og kunstprosjekt i utlandet.

Mvh

Tanja Thorjussen

Styreleder i Tegnerforbundet